

CAMBRILS

162.8).

9) *Les Cambres*, carrer de Cotlliure (xxv, 17.18).

10) *Roca de les Cambretes*, a Llessui (Pallars Sobirà) (xxxvi, 194.14).

11) *Les Cambrotes*, esplugues o balms del terme de Vallcebre (Berguedà) (xxxviii, 97.14).

12) *Les Cambrotes*, partida del terme de Fígols (Berguedà) (xxxviii, 105.21).

15) *Castell de Cambrerola*, a Querós (La Selva).

14) *Can Cambrerol*, masia del terme de Maçanes (La Selva).

15) *Cocó el Cambrero*, a Alcalà de Xivert (xxviii, 185.8). Podria ser un mossarabisme germà del castellà *cambrón*, *cambroner* 'arç' (CRABRON-? DECH). J. F. C.

Cambra, Beni, V. vol. I, 258.23 *Cambradasa, Cambradasa*, V. *Cambrasa* *Cambrenà, Cambrenui*, V. *Cambrasa*

CAMBRILS

La important vila del Baix Camp de Tarragona, a la costa, a mig camí entre aquesta ciutat i les muntanyes que clouen el Camp.

PRON. MOD.: *kəmbrils*. a la vila mateixa (1920, Casac.), i oït sempre així a tots els pobles circumdants i a Bna. i a tot el país. Gentilici: *kəmbrilén*s ibid. (1920).

MENCIONS ANT.: 1151 (segons GGC, 651), i 1154 id. (Balari, *Or.*, 455); *Cambrilis* (Kehr, *Papsturk.* 238); *Cambrils* es repeteix, invariable, en docs. de 1168 (*Cart. Poblet*, 198); 1194 (Mas, *N. H. Bna.* XIII, 203); 1207 (Morera, *Tarr. Cri.* I, § 38); 1253 (ibid. II, § 17); 1260 (CCandí, *Mi. Hi. Cat.* II, 504); 1286 (*BABL* x, 66); 1315 (*CoDoACA* XII, 247); 1320 (Finke, *Acta Ar.* III, 373); 1359 (id. XII, 57). Un Ramon de *Cambrils* figura en el tercer *Rept.* de Múrcia, com un dels senyors catalans a qui Jaume I havia repartit terres i Alfons el Savi li ho confirmà, a. 1266 (p. 137); una donació de 1277 a Bernardo de *Cambrils* (Soldevila, *Pere el Gran* I, segona p., A-93, 103).

En resum, més de dotze mencions medievals, des de poc després de l'alliberament de tot el Camp, i amb *-mbr-* unànime. M'abstinc com innecessari per al lingüista, de referir-me a episodis posteriors de la història, p. ex. la gloriosa defensa de 1641 contra l'exèrcit absolutista de Felip IV, i el Comte-Duc. Altament no m'he escarrassat gaire a cercar més mencions medievals, que n'hauria trobat en orri, perquè tot seguit Cambrils fou població rica i d'universal renom a totes les terres catalanes. En l'estat de 1315 al Rei: «les rendes de *Cambrils* valen cascun any tro a 1300», però afegint que se'n cedia 1001, sobre la renda d'Uxó, al noble G. d'Entença (*CoDoACA* XII, 247).

ETIM. És el plural d'un derivat de *cambra*, llatí CAMARA/CAMERA; derivat comú a bona part de les

llengües romàniques, que en català sembla haver tendit a antiquar-se des de bastant antic, almenys en la llengua literària. Però restà viu en castellà-port. oscil·lant aquí entre *camaril* i una forma alterada *camarin*, *-im*, ajudant-hi influència de l'it. *camerino*; ¹ aplicat sobretot a íntims recintes eclesiàstics, però hi havia hagut accepcions més àmplies, que restaren en llengua d'oc i en francès antic: oc. *cambril* «petite chambre», avui sobretot en el Llenguadoc (*TdF*), fr. ant. ¹⁰ *chambril* «treillage, latte, lambrissage» (Godefroy); ja en trobadors, almenys en un poema anònim d'un trobador allemosinat, on l'enamorat es planyia: «--- mi sembla murs lo *chambrils* / ---», segons es dedueix, perquè en la cambreta (on és ell, a casa de l'amada) la porta li sembla més infranquejable que una muralla (*PSW* I, 193).

I sens dubte en mossàrab. Car en el nostre domini lingüístic es troba representat quasi només en la toponímia de la zona del Migjorn —dins la qual es troba ja Cambrils— amb una sèrie de duplicats valencians, llocs prou importants i prou rústics per descartar la possibilitat d'una imitació del nom tarragonès: el gros Mas de *Cambrils*, a l'Alt Maestrat (te. Serra d'En Galceran xxvii, 161.9), *Pla de Cambrils* a les muntanyes de Pego (xxxii, 38.12); i, en part, en la forma arabitzada que revela l'aglutinació de l'article: *Racó d'Alcambril* (pronunciat *delkambril*) a Llosa de Ranes (xxxii, 38.17). En el *Capbreu* d'Entença (1340), zona Tivissa-Ebre: «R. Falcet, per unes cases que comprà d'en *Cambril*» (f° 28v). NP? ¿O és un NL *Encambril* < *Alcambril* com el precedent?

La formació d'aquest derivat, amb sufix *-ILE* per designar un lloc de sojorn, més modest o secundari que el primitiu, que per la seva banda tingui també sentit d'edifici o altre objecte ben fixament localitzat, el trobem molt repetit, en romànic general: it. *campanile*, fr. *maisnil*, *ménil*, cat. etc. *carril*; i en particular en bastants NLL que estudiem en aquesta mateixa lletra: *Cabanil(s)* de *cabanya*, *Carbonils* de *carbó*, *Cardils* de *card*, *Pontils*, *Montils*, *Bordil(s)*, *Cortils*, *Carils* i altres que hem vist o estudiarem en articles de l'obra.

L'arrelament principal en les comarques i terres de substrat mossàrab, s'explica pel gran autoctonisme que els representants de CAMARA mostren haver tingut, allà, més densos, sembla, en aquesta zona, que enllloc més de la Península. N'hem donat abundor de proves en l'article *Alcàmera* del vol. II. El mateix *kāmara* figura en lletres aràbigues, ben vocalitzat, en *RMA* (169b) mostrant així que s'havia incorporat a l'ús comú de l'hispanoàrab. Simonet el testimoniat grafia *qāmara* en d'altres, part amb aglutinació de *al-*: Abenalkhatib, *Alcāmara* en el *Rept.* de Mall.; per Dozy (*Supl.* II, 404) el veiem recollit amb grafia *k-* ja en el *Divan* del Hoǝaili (II, 588), en Dombay, Beaussier i Hélot, algerians i marroquins; a on devia passar per la immigració dels nostres moriscos, i prenent l'accepció pròpia de «grenier» i la figurada de «pays fertile en grains».